

Válaszol Móró Levente drogkutató

„Üssön a szer, hogy elfeledkezzenek a nyomorról”

■ Néhány hete óriási közfelháborodást keltett a törökszentmiklósi drogfogyasztó kismamák esete, akiket eszméletlen állapotban szállítottak kórházba, bár a mai napig nem világos, hogy mi is történt pontosan.

■ Az a baj, hogy a média is inkább csak riogat. Egyszer az volt, hogy meghaltak a csecsemők, aztán meg kiderült, hogy megszülettek. Az is szomorú, ahogyan az egészségügy kezeli a drogosokat. Horrorsztorik tucatjairól hallunk: ha egy várandós nő elárulja, hogy a terhessége elején beleszívott egy füves cigibe, rögtön azt javasolják neki, hogy vetesse el a gyermeket, aki biztosan drogos lesz, és majd jól ellopja a család videóját, hogy elvigye a zaciba. Egyébként ritka, hogy egyedül a dizájnerdrog használatába belehalna valaki. A magyarországi kevés számú dizájnerdroghalálzásnál általában több szer volt jelen egyszerre, például altató, nyugtató, fájdalomcsillapító, alkohol, dizájnerdrog és más, illegális stimuláns – ezekből akár négyes kombót is fogyasztottak a tragikus kimenetelű esetek áldozatai. Tanulságos történet a tavaly májusi, Facebook-drogeként elhíresült szer esete, amely miatt országszerte tucatnyian kerültek kórházba. Mi azonnal elkezdtük a közösségi oldalakon felhívni a figyelmet a veszélyre, és nyolc nap alatt több mint 30 ezer embert értünk el így. Az MTI-nek ugyanennyi idejébe telt, amíg kiadta a hírt a veszélyes szer megjelenéséről. Ha ételmérgezést kap valaki egy étteremben, azt rögtön megírja a sajtó. Dropprevenció lett volna, ha időben szólnak, hogy melyik a rossz tableta.

■ A friss adatok szerint tavaly az EU-ban több mint 24 milliárd eurót költöttek drogokra, és a fogyasztásban mind nagyobb arányt képviselnek az új pszichoaktív anyagok, vagyis a tudatállapot megváltoztatására képes, nem gyógyászati felhasználású szerek. És Magyarországon?

■ A herbál vagy biofű néven ismert, növénytörmelekre felvitt szintetikus kannabinoidok nagyjából 2010-ben kezdték nálunk lenyomni a cannabist. Na-

gyon hamar kialakult az a réteg Magyarországon, amelynek tagjai évi százmilliókat szakítottak a dizájnerdrogok forgalmazásából. Mára óriási elosztói piramis épült fel. Akik az alján vannak, csencselésből élnek. Napi ezrest sokan megkeresnek, ha eladják a barátaiknak, és így már szinte több lehet a jövedelmük, mintha elmennének közmunkásnak. A legnagyobb különbség, hogy azokban az országokban, ahol a cannabishoz könnyebb hozzáférni, és az jobb minőségű, szinte egyáltalán nem jöttek be ezek az új pszichoaktív anyagok. A dizájnerdrogokhoz alapvetően azok fordulnak, akik nem tudják megfizetni a drágább szereket – melyek hatásait ezek „utánozzák” –, illetve akik ideig-óráig szeretnének megfelekedni kilátástalan élethelyzetükről. A mélyszegénységben, a romatelepen élőket érinti leginkább

a probléma: miután a kannás bornál olcsóbban, pár száz forintért hozzájutnak az anyaghoz, tömegeesen fogyasztják. Nálunk az utóbbi egy-két évben már a hajléktalanok is veszélyeztetetteké váltak, ami szinte egyedüli jelenség Európában.

■ Tehát nem jött be drogügyekben a kemény büntetőpolitika?

■ Én az ártalomcsökkentésben hiszek. Mire 2012-re kijött az állam a generikus szabályozással – azaz nem csupán egyenként teszi a szereket tiltólistára, hanem egész szercsoportokat, pusztán azok molekuláris szerkezete alapján –, addigra a mefedron (magyar nevén a kati) és az utána következő stimuláns hatású fehér porok terjesztéséből sok családi házat felépítettek a terjesztők. Tudjuk jól, az ENSZ is hiába próbálkozik 1961 óta azzal, hogy „drogmentessé” tegye a világot. Ez a cél büntetéssel nem valósítható meg, viszont a mai szigorú szabályozás tiporja az emberi jogokat, közegészségügyi szempontból pedig óriási veszélyeket hordoz.

■ Egy friss hír szerint már az ENSZ Kábítószerellenőrzési és Büntelmegelőzési Hivatala is a szerfogyasztás dekriminalizációját szorgalmazza.

■ Látszik, hogy recseg-ropog a tiltáson alapuló sza-

STILLER ÁKOS

Móró Levente

A 43 éves szakember Finnországban szerzett mérnök informatikus mesterdiplomát. Jelenleg a finnországi Turku Egyetem kognitív idegtudományi központjának doktoranduszhallgatója pszichológiából. Doktori disszertációjának témája a tudat kutatás, ezen belül a módosult tudatállapotok: az álmodás, a hipnózis, a hallucinációk, valamint a pszichoaktív szerek. Magyarországon független drogzakértőként tevékenykedik, valamint a Multidiszciplináris Társaság a Pszichedelikumok Kutatásáért Egyesület elnöke. Korábban a Tan Kapuja Buddha Főiskolán tanított a módosult tudatállapotok témakörében. A pszichedelikus drogokat és az új, pszichoaktív anyagokat használók közösségeit, valamint a gyógyászati alkalmazás és a gyakorlati ártalomcsökkentés lehetőségeit kutatja. A negyven önkéntesből álló DÁT2 Psy Help ártalomcsökkentő csapat egyik koordinátora, információs és krízisintervenciók szolgáltatásokkal segíti elő a biztonságosabb szórakozást elektronikus tánczenei partikon és fesztiválokon.

bályozás. Az Egyesült Államokban, amely korábban a globális drogháborút vezette, ma az orvosi cannabis a tagállamok nagyjából felében legális, néhányban már a rekreációs használata is az. Dél-Amerikában pedig a nemzeti hagyomány őrzésére hivatkozva azt mondják: hadd rágjuk a kokalevelet. A civil oldal és a kutatók viszont mind mellett érvelnek, hogy ideje abbahagyni a haszontalan tiltásokat, amiknek ráadásul káros következményeik is vannak. Oroszországban eközben konkrétan megverik a fogyasztókat, és azonnal börtönbe csukják őket, de a túcsere is tiltott. Ráadásul nem is izolálható ezzel a betegségek terjedése, Ukrajnában már a népesség egy százaléka HIV-fertőzött. Ez pedig Magyarországra is hathat.

■ A túcsereprogramok Magyarországon is megfoghatkoztak.

■ Az állam még a helyzetfelméréssel is teljesen el van maradva. Nincs is párbeszéd a droghasználókkal, szinte csak azoktól származnak információk, akiket bevisznek a toxikológiára. Az pedig nonszensz, hogy miután a „a nemzet toxikológusa” a médiában elmondja, mik az erős, legális újdonságok, tömegek gugliznak rá, és egy kattintással rendelnek is belőlük. Ma a szabályozás is elképesztő lemaradással kullog a jelenség után; lényegében csak az illetékes minisztérium neve cserélődik többször, mint a drogok a piacon. A finanszírozás pedig vicc: miközben néhány tízmillióból meg lehetne oldani a túcsereprogramot, százmilliósi pályázatokat írnak ki drogügyi módszertani fejlesztésre, és óriásplakát-kampányt indítanak. Mintha az lenne a legfontosabb szempont, hogy nehogy a drogosnak jó legyen. Mintha szándékosan arra hajtanának, hogy „hulljon a férgese”.

■ Az elmaradottabb térségekben sosem volt könnyű hozzáférni jó minőségű hagyományos drogokhoz.

■ Olyan ez nálunk, mint a romakérdés: azért nem szabad róla beszélni, mert valójában az indikátora annak, hogy mélyszegénység van. Olyan szegény kislavakról van szó, ahová még a szociális munkás sem jut el. Magyarországon mellett még Lengyelországra, Romániára és Görögországra jellemző, hogy a fogyasztók legújabbban elkezdték szúrni a katonon típusú úgynevezett kristályokat, stimulánsokat. Ma már ebben szocializálódnak a gyerekek: 12 évesen ők is a csapatba akarnak tartozni, ezért a cigire is rászoknak, meg a herbálra, meg a kristályra is. Nem az a cél, mint a füves cigarettánál, hogy ellazuljon, és hátradőlve hallgassa a zenét. Ez már rég nem olyan rekreációs fogyasztás, amelyben jól akarják érezni magukat a fiatalok. Sokkal inkább menekülődrog típusú használatról van szó: minél jobban üssön a szer, hogy akik fogyasztják, egy időre elfeledkezzenek a nyomorról.

■ Idén januártól szabálysértésnek minősül már a 10 grammot meg nem haladó új pszichoaktív szer megszerzése és tartása is. Mi lehet ennek a következménye?

■ Valószínűleg a GBL-re, elterjedtebb nevén a ginára kalibrálták a mértéket – annál a 10 gramm való-

ban releváns mennyiség, ám a többi szert tekintve teljesen szakmaiatlan a korlát meghatározása. Míg ugyanis ekkora mennyiség a ginánál körülbelül 10 adag, egyes szintetikus kannabinoidoknál 10 ezer adag is lehet, mert ezek már milligrammos mértékben is hatásosak. Márpedig amikor valamelyik dizájn-drogot frissen átsorolják a kábítószer közé, arra onnantól a büntető törvénykönyv szerinti mennyiségkorlát vonatkozik. Ebben néhány szerre konkrét mértékek szerepelnek, amelyiknél viszont nem szabtak meg ilyen mennyiségkorlátot, ott azt mondják, hogy a „hozzá nem szokott fogyasztó átlagos hatásos adagjának hétszerese” a határ. Az igazságügyi szakértőknek pedig fogalmuk sem lehet, milyen a pontos adagolás, hiszen ezekből a drogokból rengeteg fajta

létezik, s nincsenek is pontos kísérletek. Így ha egy szerencsétlen tizenéves új, pszichoaktívként számon tartott szert kap, s azt időközben kábítószerre minősítik át, akkor hirtelen nem a 10 ezer adag lesz az elnézhető, hanem csak hét adag. Vagyis egy félgrammos herbálpakkal már bukik.

■ Mit lehet tenni mindez ellen?

■ A mélyszegénységben élőket alig érik el a civilek. Mi is csak a saját közösségünkön tudunk segíteni: a saját zenei szubkultúránk partijain igyekszünk ártalmat csökkenteni. Csakhogy oda inkább jól menő fiatalok járnak, akik hét közben tanulnak vagy dolgoznak, meg tudják fizetni a jó minőségű „klasszikus” drogokat, azokat megbízható forrásból szerzik be, és tudatosan használják. Pesti egész éjszakás bulik, vidéki kis fesztiválok a célpontjaink, és egyre többször hívnak minket külföldre is. De kizárólag azokon tudunk segíteni, akiknek alapvetően nincs gondjuk a sorsukkal, csak pillanatnyilag kicsit sok lett nekik a jóból. A nyomor elől menekülni próbáló szerhasználók esetében viszont lehet, hogy alapvetően nem a drogokkal, hanem a valósággal van baj. ■

G. TÓTH ILDA